

Lietuvos krikščionybės iškilmės

Tėviškės žiburiai

Romoje

(Tęsinsys iš praėjusio nr.)

Akademija - koncertas

Vakarop popiežiaus Pauliaus VI audiencijų salėje įvyko lietuviškųjų iškilmių akademija – koncertas. Vakarą pradėjo prel. Algimantas Bartkus ir susirinkusiems pristatė dalyvaujančius įžymiuosius K. Bendrijos kardinolus – Rossi, Dagaglio, Lubachivsky, arkiv. Achille Silvestrini, Vatikano nepaprastųjų reikalų vadovą, ir kitus. Jis itališkai, angliškai ir lietuviškai paašškino, jog šį vakarą audiencijų salės panaudojimas – paties popiežiaus dovana lietuviams arkiv. P. Marinkaus tarpininkavimo dėka. Sugiedojus Lietuvos himną, prasidėjo programa.

Lietuvos atstovas prie Šv. Sosto Stasys Lozoraitis lietuviškai išreiškė dėkingumą Šv. Tėvui už iškilmes ir nurodė, kad nelaimėmis išpintame kelyje mes, lietuviai, nesame nuliūde, o žvelgiame į ateitį viltingai, nes esame krikščioniškosios Europos dalis, kuri tikisi būti ir laisvosios Europos dalimi. Juk žinome, kad laisvoje Europoje yra ir mūsų krašto vieta. Toliau itališkai ir angliškai jis nurodė, jog, nepaisant fizinių nuotolių bei užtvary, mes esame dvasioje kartu su savo kėičiančiais broliais ir sesėm Lietuvoje. Jis išreiškė ir džiugesį, kad toji jungtis esanti sukonkretinta dalyvaujančių atstovų iš Lietuvos.

Gregorinio universiteto istorijos fakulteto dekanas kun. prof. Paulius Rabikauskas, SJ, pareiškė, kad išsilaivinimas iš visokio blogio varžtų esanti Krikšto malonė, kurios 600 m. sukaktį švenčianti Lietuva. Jis trumpai nurodė Krikšto kelius į Lenkiją bei Ukrainą, ir visiškai skirtingą krikščionybės atėjimą Lietuvon, nes karalius Mindaugas apsikrikštijęs jau 1251 m., o vis dėlto Lietuva tapusi visiškai krikščioniška tik su žemaičių krikštu. Anie kraštai priėmė krikštą tarsi kūdikiai, kurie nesupranta ką priima, o lietuviai priėmė sąmoningai, savo valia. Tas krikščionybės sąmoningumas lietuviuose išsireiškė tuo, kad jau po šimtmečio turėjome savo šventąjį – Kazimierą, o dabar – palaimintąjį Jurgį Matulaitį.

Paskaita

Paskaitą skaitė iš Oklahomos prof. Vytautas Vardys. Jis dėstė, kad Lietuva turėjusi krikšto pasirinkimą: katalikiškojo – iš Vakarų ir ortodoksiškojo – iš Rytų. Todėl įdomu, kad lietuviai valdė daugelį žemių, kuriose vyravo ortodoksi-

Lietuvos krikščionybės sukakties iškilmių Romoje išvakarėse 1987 metų birželio 27 dieną Šv. Tėvas JONAS-PAULIUS II susitiko su lietuvių maldininkais Vatikano audiencijų salėje. Nuotraukoje JONAS-PAULIUS II kalbasi su Pasaulio lietuvių katalikų kunigų vienybės valdybos pirmininku kunigu JONU STAŠKUMI, Lietuvos kankinių parapijos klebonu iš Kanados.

Nuotr. "L'Osservatore Romano"

pal. Jurgis Matulaitis 1926 m.

Paskaitininkas nurodė ir eilę teigiamų pavyzdžių Lietuvos dvasiai stiprinti. Vienas tokių – vysk. Valančius, lietuviškos spaudos skleidėjas priespaudos laikais skatinęs lietuvius į sąmoningesnį ir kilnesnį lietuvišką gyvenimą.

Nepriklausomosios Lietuvos metais Bendrija pasireiškusi ypatingai švietimo ir spaudos srityse, o okupacijos metais – savo kankiniais ir dvasios galiūnais – arkiv. T. Matulioniu, arkiv. M. Reiniu, vysk. J. Borisevičiumi, vysk. Pr. Ramanausku. Pavyzdinga buvusi ir Lietuvos kunigija bei tikintieji didžiaisiais persekiojimų metais. Ir dabar Lietuvos dvasios didingumą ženklina tokie asmenys, kaip vysk. J. Steponavičius.

Skaidu, pasak prof. V. Vardžio, ir tai, kad Vilniuje buvęs pirmiausia įsteigtas katalikiškas universitetas, o pirmosios lietuviškos knygos – protestantiškos iš Karaliaučiaus. Todėl katalikybė kaltinama apsileidimu tautiškume ir neįsteigimu savo atskiros nuo Lenkijos provincijos, kaip tai buvo padaręs karalius Mindaugas. Dabar šį reikalą sutvarkė tikrai

SEMANARIO

MŪSŲ
LIETUVA

"NOSSA LITUANIA"

Metinė prenumerata Brazilijoje Cz. 500,00

Prenumerata paprastu paštu užsienį: 35 Dol

Prenumerata oro paštu Šiaurės Amerikoje 60 Dol

GARBĖS PRENUMERATORIUS Cz. 600,00

Užuojautos, Sveikinimai ir Skelbimai (Anūncios)

Už skelbimų kalbą ir turinį, Redakcija neatsako.

Straipsnius ir Korespondenciją Redakcija taisyti bei tvarko savo nuožiūra.

Pavarde pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia Redakcijos bei leidėjų nuomonę.

Čekius, Perlaidas ir administracinius laiškus rašyti FRANCESCO GAVENAS ar PETRAS RUKŠYS vardu.

Rua Justindiba, 28 Parque da Mooca - CEP 03124

São Paulo - Brasil

Diretor Responsável: VYTAUTAS BACEVIČIUS

Administrador: PETRAS RUKŠYS

Redige Equipe Editorial - Fone: 273-0338

Atskiro numerio kaina Cz. 10,00

I P. Ameriką oro paštu: 45 Dol

I tolimus kraštus: 75 Dol

Vieno Numerio GARBĖS LEIDĖJAS Cz. 800,00

Vieno Numerio mokami už skilties (Coluna) centimetras Cz. 30,00

Rašiniai gražinami tik autoriui prašant.

Lietuvos vyskupai daro ką gali, 1977 m. jie net pasiūlė pakeitimus Sov. Sąjungos konstitucijai, bet visa tai buvo atmes-ta, ir ateizmas toliau esąs brukamas kaip religijos pakaitalas. Su spauda atkakliai jau 15 metų kovojanti "LKB kronika", bet tetas laisvajame pasaulyje jos balsą girdi. Todėl esą reikia dėkoti Šv. Tėvui, kad jis ištaria nuolatos žodį Tylos Bendrijos vardu ir nurodo reikiamą žmoni-jai teisingos bendruomenės, kurios pa-grindas — religijos laisvė.

Meninė programa

Po trumpos pertraukos sekė meninė dalis, kurią atliko sol. Lilija Šukytė, akompanuojama Ramintos Lapsatytės-Kollars ir Čikagos operos choras, diri-guojamas Arūno Kaminsko. Choro gies-mės buvo puikiai parinktos ir atliktos, tik gaila, kad solistės dainos visiškai nesiderino su šventės iškilumu ir neatskleidė lietuviškojo tikėjimo dvasios. Iškilme sa-lėje buvo užbaigta "Marija, Marija" gies-me.

Angelo pilyje

Atvangai visi keliavo į Angelo pilį, kur buvo paruoštos vaišės. Nors visi bu-vo išalkę bei ištroškę, paaiškėjo, kad dar bus meninė programa ir tik už valandos ar daugiau bus galima bent stiklą van-dens atsigerti. Vis dėlto tai nuotaikos ne-sugadino, ir žmonės nuoširdžiai klausėsi Klivlando grupės "Uždainuokim" dainų, grožėjosi Vasario 16 gimnazijos tauti-niais šokiais. Vėliau visi vaišinosi. Angelo pilies soduose nepaprastai puikiai paruoš-tu maistu bei vynu ir vaisvandeniais.

Mišios lietuviams angliškai

Birželio 29, pirmadienį, 3,30 v.p.p. Maria Maggiore bazilikoje buvo pirmo-sios Mišios pal. Jurgio Matulaičio garbei. Jos turėjo būti laikomos lietuviškai. Susi-

rinko daug lietuvių, dalyvavo visi lietuviai vyskupai ir kunigai, bet lietuviškumas kažkaip dingo ir viešpatavo amerikoni-zmas, tarsi visi lietuviai būtų iš JAV ir tar-si dauguma jau nebemokėtų lietuviškai. Tik vienas Mišių skaitinys buvo paskaity-tas lietuviškai. Nors pagrindinis celebra-n-tas buvo svečias iš Lietuvos vysk. A. Vai-čius, beveik viskas vyko angliškai, net ir Tikinčiųjų maldos. Tik vysk. A. Vaičius maldas skaitė lietuviškai. Lietuviai vysku-pai — P. Baltakis ir A. Deksnys irgi į lietu-vius kreipėsi angliškai su trumpais lietu-viškais įtarpais. Visi nurodymai Mišių metu taipgi buvo anglų kalba.

Po pamaldų daugelis klausė vieni kitus, kodėl taip padaryta. Ypač nemalonu bu-vo prieš atvykusius kunigus iš Lietuvos, kurie stebėjosi pamaldų tvarkytojų nu-tautimu bei suamerikėjimu.

Pamokslą šių Mišių metu sakė Čikagos arkivyskupas kard. J. Bernardin angliškai. Gal todėl anglų kalba ir Mišiose? Bet ar tuo atveju negalėjo lietuviškai pasakyti pamokslą Lenkijos kardinolas Gulbinovičius, kuris irigi pamaldose da-lyvavo ir lietuviškai moka? Tai įvykis, kuris po tokių didingų iškilmių daugelio lietuvių širdyse paliko kartelį.

Kitos pamaldos

Antrosios pamaldos pal. Jurgio Matu-laičio garbei buvo birželio 30, antradienį, Maria Maggiore bazilikoje lotynų kalba. Pagrindinis tų Mišių celebrantas bei pa-moklininkas buvo Šventųjų skelbimo kongregacijos prefektas kard. Pietro Pa-lazzini, pasakęs pamokslą itališkai ir nu-švietęs pal. Jurgio gyvenimo herojišku-mą bei praktikuotąsias dorybes. Su juo koncelebravo daug kunigų, o pagrindi-niais koncelebrantais prie altoriaus bu-vo: vysk. P. Baltakis, OFM, vysk. V. Briz-gys, prel. A. Bačkis ir kun. D. Petraitis, MIC.

Liepos 1, trečiadienį, trečiosios pamal-dos pal. Jurgio Matulaičio garbei buvo laikomos lenkiškai. Pagrindinis Mišių ce-lebrantas ir pamoklininkas buvo kard. Henryk Gulbinowicz. Viskas buvo atlik-ta lenkų kalba.

Aplamai, šios lietuvių tautos krikšto sukaktuvinės iškilmės buvo labai didin-gas įvykis, kur kas lietuviams ir Europos vyskupų konferencijų atstovais gausen-is nei šv. Kazimiero 500 m. sukaktuvi-nės iškilmės 1984 m.

Kun. J. Staškus

LIUDAS DAMBRAUSKAS PALEISTAS IŠ LAGERIO

Liudas Dambrauskas, a.a. prelato Adomo Jakšto-Dambrausko sūnėnas, š. m. vasario 7 grįžo į Lietuvą iš sovietinio gulago, praneša Lietuvos Informacijos Centras. 65 m. amžiaus Dambrauskas buvo Vilniaus sąjunginio mokslinio tiri-majamo instituto "Termoizoliacijoje" vyresnysis mokslo bendradarbis.

Anot giminių, jo paskutinis mėnuo la-geryje buvo ypač sunkus.

Dambrauskas buvo paleistas iš Mordo-vijos 3-5 lagerio, kur jis atlikinėjo trijų su puse metų griežto režimo lagerio baus-mę, ir dar dvejus metus tremties už tariamą "anti-sovietinę agitaciją ir propagan-dą" pagal Lietuvos TSR baudžiamojo kodekso 68 straipsnį. Dambrausko "nu-sikaltimas" buvo tai, kad 1957-1983 me-tais parašė memuarinio pobūdžio rašinių Pasmerkto prisiminimai ir išplatino juos Kauno mieste. Nuo 1970 iki 1984 parašė 53 sąsiuvinius ir rašinį Gyvenimo aki-mirkos. Visi šie rašiniai susideda iš prisi-minimų, kuriuose neva šmeižiama Sovie-tų Sąjunga.

1984 kovo 20 tuo pačiu metu jo bu-ve Vilniuje ir žmonos bute Kaune buvo padarytos kratos, po kurių jam buvo už-dėtas namų areštas. Jis buvo nuteistas 1984 spalio 1-3 dienomis Vilniuje. Teis-mo metu Dambrauskas sukrito. Jis buvo kankinamas įvairių ligų, įskaitant džiovos ir širdies negalavimų.

Anot Dambrausko giminių jis ir keli-kiti lietuviai kaliniai buvo paleisti. Vie-nintelis kitas, kuris buvo vardu paminė-tas, buvo 81 metų amžiaus Vladas Lapi-enis, kuris kaip Dambrauskas, buvo suim-tas už prisiminimus apie sovietinį gulagą. Abu anksčiau kalėjo už "politinius" nu-sikaltimus: Dambrauskas už pogrindžio veiklą Stalino laikais, o Lapienis už ben-dradarbiavimą su LKB Kronika.

CIRURGIOS DENTISTAS

Dr. Jonas Niciporciukas

Dr. Paulo R. Niciporciukas

Rua Cap. Pacheco Chaves, 1206 - 10 and.

V. Prudente - Fone: 273-6696

FÁBRICA DE GUARDA - CHUVAS

Guarda Chuvás de todos os tipos. para homens, senhoras e crianças.

Mini-sombrinhas, tipo Italiano e Alemão.

Vicente Vitor Banys Ltda.

Rua Coelho Barradas, 104 - V. Prudente - Fone: 274-0677

Res.: 274-4886

STASYS YLA

Valančiaus tipo vadas

Arkiv. Jurgio Matulaičio
vieta atgimstančioj tautojMATULAIČIO KRYPTIS EKUMENINIŲ
LAIKU ŠVIESOJ

(Tęsinys)

Matulaičio šūkis "jausti su Bažnyčia" darosi tiesiog gyvybinis ypač šiandien, kada įsigali įvairūs eksperimentavimai net religinėje srityje, pagrįsti nebe jutimu su Bažnyčia, bet pataikavimu grupėms ar tiesiog asmeniniu pasismagininimu daryti kaip kam geriau atrodo. "Jausti" reiškia kartu klausti ne tik savęs, klausytis savo atsakomybės, bet ir sverti, dar kartą sverti, ar tai atitinka giliausią Bažnyčios mintį. Matulaičio užrašai rodo, kaip jis šiuo atžvilgiu buvo jautrus. Nors ir drąsiai pažangus, pralenkęs kitus formose ir priemonėse, tačiau giliai išvelgiąs kas esmiškai šventa, patvaru, nekeistina. Šių laikų negalvojimas, dažnai ir nepakankamas dalykų supratimas būtų ypatingai reikalingas matulaitinio gilumo.

Kitas Matulaičio šūkis "Bažnyčiai ir Tautai" yra tiek pat aktualus mūsų laikais, ypač mūsų emigracijoje, net gi mūsų tėvynėje, kur gresia disintegracija tiek tautiniu, tiek religiniu požiūriu. Matulaitis yra gyvenęs bent 50 metų pirmyn savo pramatymu, savo idėjomis, savo veiklos metodais.

VIENUOLIJA — ŽMONIŲ IR DIEVO
KURINYS

Matulaičio suburtų seselių sukaktis*

Plačioji žmonijos istorija susidaro iš mažesnių laiko tarpsnių. Tautos ir Bažnyčios istorija kuriasi iš atskirų bendruomenių ir net atskirų žmonių veiklos. Šitaip žiūrint, pasidaro reikšmingas ir 50 metų vienuolijos jubiliejus, kaip reikšminga ir toji dar nedidelė bendruomenė, kuri tautos ir Bažnyčios istorijon jau atnešė savo kraitį. Istorikas kun. R. Krasauskas ruošia dokumentinę šios vienuolijos įvykių ir jos asmenų apybraižą. Ieškant gilesnės ir prasmingesnės šio jubiliejaus suvestinės, mums tikintiesiems, gal pravėrs susimąstyti ir savęs paklausti, kiek per tuos įvykius ir asmenis veikė pats Dievas.

*) Pamokslas Naujosios Anglijos kviestiniams lietuviams, susirinkusiems spalio 20 d. švęsti seselių jubiliejaus Motiniškame Name Putnam, Conn.

LIETUVIŠKOS SPAUDOS RĖMĖJAI
YRA SAVOS TAUTOS GYNĖJAI

MEDITACIJOS

GYVOS KRIKŠČIONIŠKOSIOS DVASIOS METAMS

(Katalikų Kalendorius Žinynas, Kaunas - Vilnius 1986)

- VI — Reikia žmonių
jdirbti žemei ir išauginti duonai,
reikia žmonių
pastatyti namams ir užkurti ugniai,
reikia žmonių
užgydyti žaizdoms, negalei nugalėti,
reikia žmonių
pasakyti Tiesai ir išmokyti Gėrio,
reikia žmonių
atskieisti paslaptims ir kurti Grožiui,
reikia žmonių
tarnauti žmonėms ir dalyti vertybėms,
reikia žmonių
vadovauti visuomenei ir Ginti nuo Blogio,
reikia žmonių
nušluoti šiukšlėms ir laidoti mirusiems..

Lygiai reikia ir tokių žmonių. —

be jų neapsieis nė vienas pašaukimas,
be jų neišnaikinsim Blogio, neišauginsim Gėrio, —
reikia tokių, kurie kalbėtų kaip varpai kadaise
visose šventėse, audroms artėjant, skausmų dienomis,
kurie pradėtų maldą ir giesmę, tarnautų altoriui,
visada ir visur pasakytų Dievo Žodį,
pašauktų patį Dievą žemėn ir Jį paduotų žmogui,
Dievo vardu atleistų nuodėmes, palydėtų mirusius,
laimintų ir šventintų visa, ką tik laiminti galima,
vadovautų Dievo Bažnyčiai pasaulyje.

Reikia kunigų. Pašventintų ir šventų.

- VIIa — Negali nieko vyras be moters,
negali nieko moteris be vyro (plg. 1. Kor 11, 11).
Sutvėrė Dievas du, ir šitie du sudaro viena.

Vyru reikia moters.

Ir moteris ieško vyro.

Tegu nestebina tai nė vieno šitai:

tai nėra bloga, gėdinga, prakeikta —
šitaip sutvarkė pats Dievas.

Vyras su moterim sąmoningai ar nesąmoningai norės kūdikio,
o vaikai neatgniaužiamai kabinsis motinai ant kaklo
ir nepaleis tėvo rankos.

Prakeikti tėvai, išsižadėję savo vaiko.

Prakeikti vaikai, paniekinę savo tėvus.

Ir šito prakeikimo panaikinti niekas negalės.

Štai ateina lemtingoji suliejanti meilė,

paskandinantis, visa apimantis malonumas,

viena akimirka gali pavirsti aitriu skausmu,
vėsiais pelenais, išblėsusia ugnim, namais be židinio,
jei bendrų kasdienių pastangų nebus...

Todėl neskubėdami ir ne iš pirmo žvilgsnio

suraskime savąjį žmogų:

su juo sujunkime rankas, širdį, likimą:

"Aš imu tave vyru (žmona) ir prisiekiu:

mylėsiu — gerbsiu — ištikimas būsiu —

kas mano — ir tavo, kas tavo — ir mano

visur ir visados — ligi mirties'.

Tik tokį, žmonių sutarimą ir apsisprendimą
gali prie altoriaus laiminti kunigas ir Dievas.

PAGERBKIME SAVO MIRUSIUOSIUS
IRASYDAMI JUOS Į KULTŪRINIŲ KAZIMIERINIŲ FONDA

ANTANAS DUTKUS

PO ŠEŠIASDEŠIMT METU

Lietuvių Emigracijai Paminėti

Pradžia Nr. 29 (1968) 1986 m.
Tęsa iš Nr. 28 (2013)

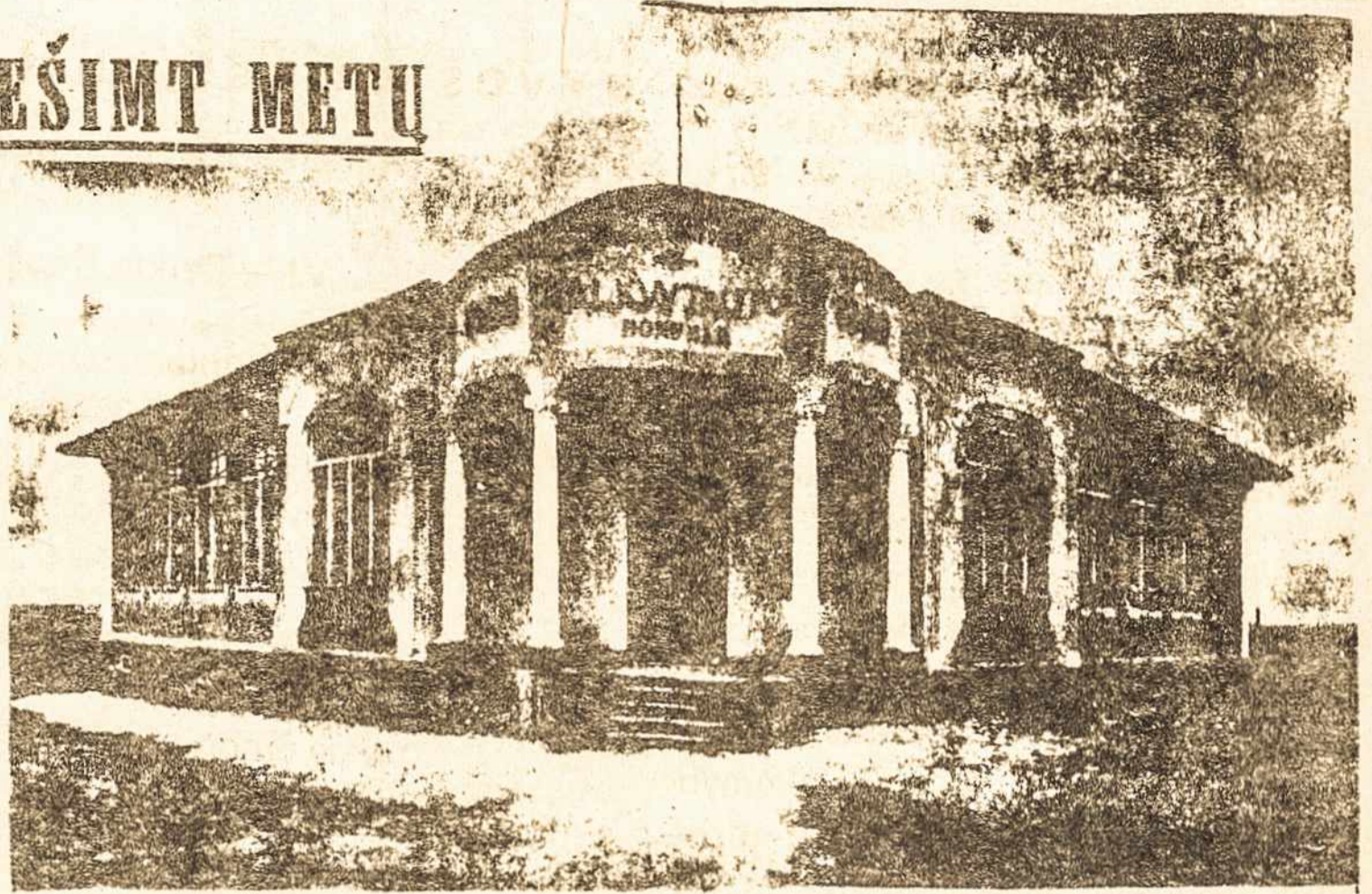
Plėtėsi mokyklų tinklas

Isteigtos mokyklos darėsi visuomeniniai centrai, kur spietėsi judresnis elementas ir plačiau žvelgė į ateitį. Mokyklos tarnavo vaikams žengti pirmuosius žingsnius pradiniam mokslui, jos patarnavo taip pat ir suaugusiems liuosomis valandomis daryti susirinkimus bei ruošti pasilinksminimus. Mokyklų steigimas teikė kolonijai didelę kultūrinę naudą. Todėl ir buvo siekiama organizacijų, konsului padedant, mokyklų tinklą plėsti didesniuose Šão Paulo užmiesčiuose.

Sunkiai vyko mokyklos organizavimo darbas tirstai apgyventoje vietovėje, apimanti Bom Retiro Rajoną. Nors čia pirmiausiai gimė sumanymas ir imtasi iniciatyvos kurti lietuvišką mokyklą, "Aušriečiai", "garsiečiai" ir parapijos "bendruomenininkai" savo susirinkimuose kėlė mokyklų reikalingumo klausimą, tačiau neprieita prie bendros minčių išdavos. Dėl pasireiškusio nesutarimo ir konsulo parodyto šališkumo paremiant tik vieną grupę, darbas trukdėsi. Net nesiteikdavo atvykti į susirinkimą tartis mokyklos reikalus be kunigo pritarimo, jei susirinkimas buvo šaukiamas ne "bendruomenininkų". Kun. J. Valaitis turėdamas parapijonų sąrašą, didesniai jų daliai išsiuntinėdavo pakvietimus raštu į susirinkimą ir, konsului dalyvaujant, nutardavo mokyklos steigimo reikalus. Parinktas mokykla rūpintis komitetas iš patikimų asmenų — V. Galvonis, Al. Petkevičius, J. Pazikas, P. Paupurėlis ir A. Balys — nusamdyta patalpa rua Barra do Tybagy, pakviesta mokytoja Apolonija Čemarkienė-Draugelytė ir 1930 m. kovo mėn. atidaryta trečioji lietuvių mokykla. Bom Retiro rajone, pavadinta "Vyskupo Motiejaus Valančiaus" vardu.

Sunkiausiai sekėsi Bom Retiro rajono Vysk. M. Valančiaus mokyklai. Ji neturėjo tinkamo nuolatinio mokytojo ir dažnai turėjo "skolintis" Vila Anastacio mokyklos mokytoją L. Gaigalą. Buvo jaučiamas tėvų nepasitenkinimas, tėvai pradėjo atiminėti vaikus iš mokyklos. 1931 m. dėl įvairių priežasčių, mokykla užsidarė ir tik už metų laiko (1931 m. gruodžio 1 d.), Lietuvių Sąjungai įsitačiusis rua Bandeirantes su visais savo padaliniais, atgavinta buvo ir normaliai pradėjo veikti "Vysk. M. Valančiaus" mokykla.

1929 m. Šão Paulo miestas teturėjo vos 800 tūkstančių gyventojų. Dideli žemės plotai, kur šiandieną apstatyti puikiais gyvenamais namais, prekybinėmis įstaigomis, apartamentų dangoraižiais,

"Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Vytauto" vardu lietuvių namai, pastatyti 1932 m., Vila Bela rajone. Nuo tų metų pradėjo veikti ketvirta lietuvių mokykla ir joje mokėsi lietuvių vaikai iki karo metų, Šios nuosavybės — namo ir žemės — savininkas buvo kons. P. Mačiulis ir tik 1979 metais, įsisenėjimo teisėmis, pradėjo valdyti Lietuvių Sąjunga Brazilijoje. Šiandieną čia veikia Pirkimo-pardavimo nejudomo turto brazilų įstai-ga. Nuo namų pastatymo ir daug metų po karo, čia koncentravosi šios apylinkės lietuvių veikimas. Šiandien lietuvių tik prisiminimais gyvenam...

tada ant kalvotų plotų čia kerojo krūmynai. Nors dar siautė nedarbas, bet imigrantai iš Europos dar vis plūdo Brazilijon. Užmiesčio tuščių žemės plotų savininkai raižė tuos plotus mažias sklypeliais ir pardavinėjo išsimokėtinai iš Europos atvykstantiems emigranrams. Lietuviai irgi noriai pirkosi sklypus ir statėsi sau gyvenvietes. Vila Bela, Vila Prudente, Vila Zelina, Vila Anastacio ir Vila Alpina — tai vietovės, kur daugiausia telkėsi europiečiai, jų tarpe ir lietuviai.

Vila Belos žemių pardavėjai — Podolskis ir Kanger — komerciniais sumetimais pasiūlė konsului Mačiuliui už dyką po sklypą žemės pastatyti lietuviams mokyklą. Dovaną Mačiulis priėmė ir sutiko su sąlygomis, kad namas būsiąs pastatytas numatytu laiku. Kadangi dovanoti sklypai, vienas greta kito, priklausė dviem savininkams, tad ir dokumentai buvo sudaryti skirtingai: vienas dovanavimo aktu, o antras pirkimo-pardavimo dokumentu.

Tiek vienas, tiek ir antras sklypas, buvo įteisinti Mačiulio vardu. Vadinasi, konsulas Mačiulis tapo dovanotų sklypų savininku.

Kad ištesėti duotą pažadą, sutartu laiku pastatyti mokyklą, prasidėjo karštas pinigų rinkimas ir statybinės medžiagos vajas. Lietuviai noriai aukojo kas tik ką bei kiek galėjo, ypač dėjosi prie vajaus kurie jau turėjo čia užsipirkę sklypą, ar gyveno jau pastatytuose nuosavuose nameliuose. Visi laukė išdygstančio lietuvių namo, lietuviškos kultūros židinio. Darbas ėjo sparčiai. 1931 m. gruodžio 25 d. pašventinti buvo "Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Vytauto" vardu mokyklos pamatai, kur įmūrytas buvo lotyniškai surašytas atatinkamas aktas, o jau 1932 m. sausio 15 d. Vila Beloje pastatytoji lietuvių mokykla pradėjo veikti. Pirmoji mokytoja paskirta buvo L. Majienė. Mokykla, kaip ir kitos, užėjus antrajam karui, tapo uždaryta... ant visados.

Bus daugiau

Vyskupo Motiejaus Valančiaus vardu mokykla, Bom Retiro rajone, 1931 m. svetimosse patalpose.

Prof. dr. Kęstutis Trimakas

LIETUVIŲ KILMĖS JAUNOJI KARTA PASAULYJE

Šis straipsnis yra pirmasis kelių straipsnių serijoje apie Pasaulio lietuvių anketos duomenis, aptariančius jaunosios kartos padėtį keturiuose žemynuose.

(tęsinys iš praeito nr.)

Tėvai stipriausiai paveikia jaunimą laikyti save lietuviais

Jaunosios kartos atstovai pažymėjo tokias priežastis, paveikusias juos laikyti save pilnai ar iš dalies lietuviais. Šios priežastys čia spausdinamos paties jaunimo joms teikiamos svarbos tvarka.

1. Tėvai, t.y. pats faktas, kad jie turėjo tokius, t.y. lietuvius tėvus, apsisprendė, kad jie pilnai ar iš dalies save laiko lietuviu-lietuve. Net 315 tėvus laikė svarbiausia priežastimi, 87 — antra svarbumo, 49 — trečia svarbumo, jokia kita priežastis nebuvo suminėta tokio didelio jaunuolių skaičiaus, nei jokiai kitai priežastiai nebuvo suteikta tokia pirmaujanti reikšmė.

2. Auklėjimas, t.y. užauginimas ir išauklėjimas lietuviškai. Jokia kita priežastis nebuvo tokio gausaus skaičiaus jaunuolių suminėta kaip antra svarbumo — 201. Kaip svarbiausia, ji buvo suminėta 75, o trečia svarbumo — 102 jaunuolių.

3. Lietuvių kalba — palaikyta svarbiausia priežastimi — 53, antra svarbumo — 144, trečia — 120.

4. Bendravimas su lietuviais svarbiausia — 50, antra svarbumo — 80, trečia svarbumo — 168.

5. Asmeninis apsisprendimas: svarbiausia — 57, antra svarbumo — 54, trečia — 113 (apie šią priežastį žr. atskirą skyrelį).

6. Gimimas tautoj ar krašte tebuvo suminėtas nedaugelio jaunuolių: kaip svarbiausia priežastis — 33, antra svarbumo 19, trečia — 19. Tai suprantama: gimę kitame krašte nesijaučia gimę lietuvių tautoj arba nejaučia, kad tauta yra jų lietuviybės priežastis (verta čia paminėti, kad vyresnioji karta, kurių didžiulis nuošimtis yra gimę Lietuvoj, svarbiausia savo lietuviškos sąmonės priežastimi laiko gimimą tautoj ar krašte, o ne savo tėvus).

7. Kitos jų pačių nurodytos priežastys tebuvo suminėtos tik išimtiniais atvejais

KUN. KĘSTUTIS TRIMAKAS

Sio rašinio autorius, vienas iš anketos sumanytojų, jos paruošėjų ir pagrindinis analizatorius — kaip svarbiausia, 6 — antra svarbumo, 9 — trečia svarbumo.

Asmeninis apsisprendimas dažnėja kartu su amžiumi. Didžiausias — 21-25 m. amžiaus laikotarpiu

Lietuviškosios sąmonės priežasčių svarbos sąrašė asmeninis apsisprendimas yra jo keletos kitų — penktoje vietoje. Tai rodo, kad jaunosios kartos didesnė dalis juto jų tautinę sąmonę esant daugiau apibkybių bei sąlygų pasėka, o ne asmeninio apsisprendimo rezultatu. Matyti, kad nedažnai pasitaiko kudirkiškų tautinių "atsivertimų", bet taipgi gal negausu stipriau sąmonėn įrėžtų apsisprendimo atvejų. Tai nereiškia, kad lietuviybės pasirinkimas tarp jaunimo mažai pasitaiko. Jo yra. Tik jo reikšmė, matyt, jaunimui, nėra tiek lietuviu būti, kiek tokiu išlikti. Apsisprendžiančiųjų rečiau tarp 10-17 m. amžiaus (14 - 16 %), o svarbiausia savo lietuviybės priežastimi apsisprendimą laikančių tėra tik 3%. Tuo nuošimčiai kyla ir pasiekia zenitą 21-25 m. amžiaus periode, kur jau 30,5 % sakėsi, jog jų pačių apsisprendimas yra viena iš jų lietuviybės priežasčių, o 11% — svarbiausia. Vyresnėje, 26-35 m. amžiaus, kaip ir 18-20 m. amžiaus, grupėje lietuvių apsisprendusiųjų (25-27% kaip ir apsisprendimą svarbiausia priežastimi laikančiųjų) (6%) nuošimčiai mažėja.

Panašūs, tik kiek mažesni nuošimčiai tarp 21-25 m. amžiaus jaunimo, apsisprendusio už gyvenamojo krašto tautybę, patvirtina, kad to amžiaus periodas yra ryškesnis etninio apsisprendimo, o

kartais gal ir tautinės krizes laikotarpis.

Išvados

Peržvelgus Pasaulio lietuvių anketos duomenis, liečiančius jaunosios kartos lietuvišką samonę, ryškėja šie faktai:

1. Šioje už Lietuvos ribų gimusios ir augusios generacijos daugumas (86% o, save laiko dvitaučiais, t.y. iš dalies gyvenamojo krašto, iš dalies (paprastai kiek daugiau lietuvių tautybės).

2. 12% o (t.y. vienas iš 8-9) save laiko grynais lietuviais.

3. Tėvai paties jaunimo yra pripažinti svarbiausia priežastimi, kodėl jie save laiko lietuviais.

4. Pagal paties jaunimo pridudamą svarbą (tokia eilės tvarka), auklėjimas, lietuvių kalba ir bendravimas su lietuviais taipgi yra jų lietuviškos sąmonės priežastys.

5. Asmeninis apsisprendimas yra rečiau minima ir mažiau svarbia laikoma lietuviškos sąmonės priežastis.

6. Tarp jaunojo jaunimo iš JAV ir Kanados liuanistinių mokykių pastebima teigiama lietuviško "šiltadaržio" reikšmė: iš visos jaunosios kartos jie yra lietuviškiausi, tik dar neužgrūdinti ir be svaus asmeninio apsisprendimo.

7. Jaunosios kartos dvitautėjų sąmonėj kartu su vyresniu amžiumi palaipsniui mažėja lietuviškumo persvara gyvenamojo krašto tautybės naudai.

8. Apsisprendimo elementas lietuviškam identitetui (kuo save laiko) dažnėja ir svarbėja kartu su amžiumi ir pasiekia viršūnę 21-25 m. amžiaus tarpe, vyresniuose vėl imdamas retėti ir nustoti svarbos. Šis 21-25 m. amžiaus tarpas yra ne išimtinis, bet gyvensnis tautinio apsisprendimo laikotarpis.

Operoj

Onutė pirmą kartą su motina nuėjo operon. Jai viskas atrodė keista. Keisčiausiai atrodė moterų solisčių dainavimas ir orkestro dirigento mosikavimas. Neiškęntus klausia mamą:

— Mama, kodėl tas vyras tą moterį muša?

— Jis jos nemuša, tylėk.

— Tai kodėl ji taip rėkia, jei jos nemuša? — klausia dukrelė.

RESTORANAS

VITUS

VIKTORAS LUKAVIČIUS
Savininkas

Lietuviški ir europietiški valgiai
MALONUS PATARNAVIMAS

Rua Espírito Santo, 118 • Tel. 441.6846
SÃO CAETANO DO SUL

ADVOCACIA E IMÓVEIS

EDSON DEOMKINAS

Direito CIVIL • Dir. CRIMINAL
Direito TRABALISTA FONE: 449-4379

COMPRAS - VENDAS -
ADMINISTRAÇÃO DE BENS

Av. Novo Horizonte, 213 • Conj., 2 • Vila Sacadura Cabral • S. André

DR. V. A. DAMBRAVA APDOVANO- TAS ŠV. GRIGALIAUS DIDŽIOJO ORDINU

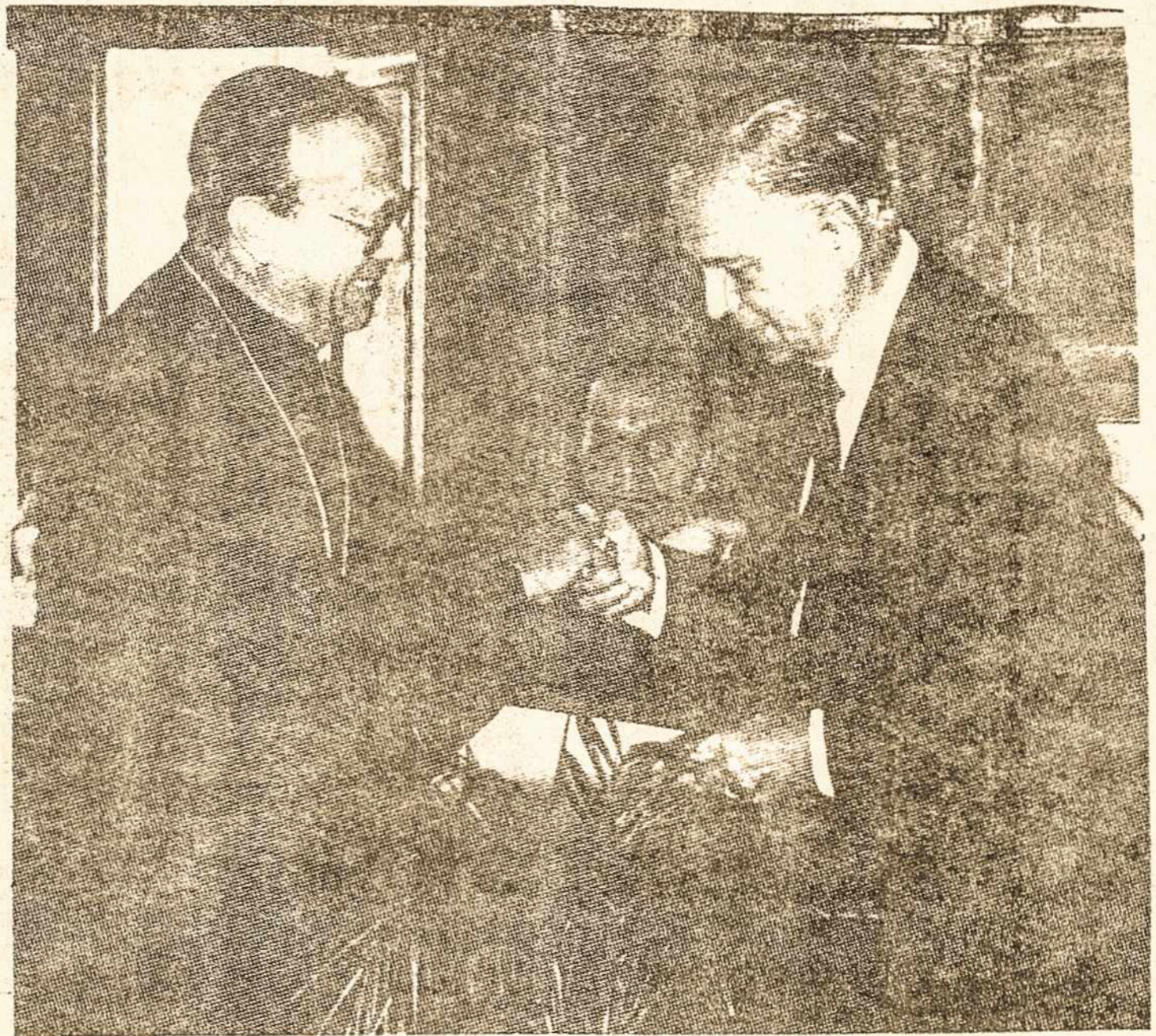
1987 m. gegužės mėn. 18 d. Venezuelos Lietuvių Bendruomenės Garbės pirminkas ir Lietuvių Katalikų Misijos Globėjas dr. Vytautas Antanas Dambra va iškilmingame akte gavo iš Caracas arkivyskupo kardinolo José Alí Lebrún dokumentus, kuriais Šventasis Tėvas Jonas Paulius II jį skiria Šventojo Grigaliaus Didžiojo Ordino riteriu – vadu ("Equitem Commendatorem Ordinis Sancti Gregorii Magni"). Paskyrimas padarytas š.m. kovo mėn. 3 d., kurį popiežiaus vardu pasirašė ir per Nunciatūrą atsiuntė kardinolas Casaroli.

Iškilmingas aktas vyko arkivyskupijos rūmuose. Be kardinolo Lebrun, dalyvavo vyskupas Miguel Delgado, Venezuelos Vyskupų Konferencijos socialinės komunikacijos departamento direktorius kun. Amador Merino; SDB, rašytojas, TV religinių programų vedėjas ir žurnalistas Tėvas kapucinas Manuel Diaz, lenkų Katalikų Misijos atstovas inž. Feliks Zubr, Apolonija Dambravienė, Elena Urbšytė-Gutauskienė, inž. Bronius Deveikis bei spaudos-televizijos atstovai.

Aprašydamas paskyrimo aktą, svarbiausias krašto Dienraštis *El Universal* pažymi: "Eminencija iškėlė dr. Vytauto A. Dambrovos atliktą svarbų darbą Bažnyčios gėriui. Apaštalu Sostas pripažino ir įvertino jo entuziastišką idealizmą, valingumą, iš kitų tarpo išsiskiriantį iškilų profesionalizmą ir jo specialų gabumą-pasiekti ir patraukti įvairių kraštų ir visų visuomenės sluoksnių žmones". Kardinolas Lebrún dėkojo dr. Dambrovai už jo vestą katalikišką akciją ne vien savo bendruomenės apimty, bet plačiausiu mastu tarnaujant Bažnyčiai".

Padėkos žodyje, dr. Vytautas Dambra va jautriai pastebėjo: "Kaip būtų buvusi laiminga mano mamytė, galėdama dalyvauti šiame akte drauge su manimi. 600 metų krikščionybės Lietuvoje įvedimo proga, noriu dalintis Apaštalu Sosto man suteikta garbe su savo krašto šventaisiais ir kankiniais, broliais ir seserimis, kurie dirbo, meldėsi ir tebekenčia už Kristų ir Jo Bažnyčią". Dr. Dambra va įsipareigojo tęsti ligšiolinį darbą, skiriamą pavergtos tautos ir persekiojamos Bažnyčios teisių gynimui".

Daug vietos šiam įvykiui informuoti skyrė didžioji vietos spauda ir televizija. Seniausias Venezuelos dienraštis *La Religión* įdėjo platų iliustruotą pranešimą ir dukart dienraštyje kartotą Tėvo kapucino Manuel Diaz vedamąjį: "El Amigo Vytas" (Mano draugas Vytautas). Jis rašo apie Katalikų Bažnyčią ir žmogaus teisių gynybą pašvęstą dr. Dambrovos gyvenimą, apie jo diplomatinę karjerą,

Caracas arkivyskupas kardinolas José Alí Lebrun sveikina dr. Vytautą A. Dambrovą įteikdamas dokumentus, kuriais Šventas Tėvas Jonas Paulius II jį skiria Švento Grigaliaus Didžiojo ordino riteriu – vadu. O vidury matomas Bronius Deveikis.

dabartinį įtakingą reiškimąsi vietinėje spaudoje ir apie pasišventimą lietuviams, nes jiniai yra jų Bendruomenės "siela ir gyvenimas".

"Venezueloje nėra komunikacijos srities, – tęsė Tėvas Manuel Dias, – kurioje jįsai nebūtų užėmęs garbingos vietos, naudodamas savo literatūrinį talentą ir įtikinančius argumentus, kuriuos naudoja "ginti baltų kraštų piliečiams, gyvenusiems laisvėje, bet dabar pavergtiems meškos, atėjusios iš Sibiro... Jis sugeba su daugeliui neprieinamu taktu ir išmintingumu paliesti jautrius klausimus ir net kritikuoti pastebimus nukrypimus Bažnyčios bendruomenėje, už kurią besąlyginiai kovoja, būdamas akcijos žmogus, degdamas Katalikų Bažnyčiai karšta meile..."

Gegužės mėn. 24 d. du televizijos kanalai po perduotų sekmadienio pamaldų specialioje programoje skyrė gana daug laiko apibūdinti dr. Dambrovos asmenybei, kuris "pilną laiką skiria ginti žmogaus teisems".

Spauda ir televizija suminėjo sėkmingą dr. Dambrovos diplomatinę karjerą per trisdešimt valstybinio darbo metų. Jis ėjo attaché, konsulo, pirmojo sekretoriaus ir ambasados patarėjo, o nuo 1971 m. "public affairs" krašto direktoriaus pareigas, priimdamas paskyrimus Argentinoje, Bolivijoje, El Salvadore, Federalinėje Vokietijos Respublikoje, Hondure, Meksikoje, Venezueloje, Vietname ir kituose kraštuose. Dėkingai prisimintos jo lemiamos pastangos įsteigti "atvirą universitetą" Venezueloje, kuriame dabar studijuoja per 60,000 studentų.

Vienas iškilmingo akto dalyvis pasakė: "Dr. Dambra va mūsų tarpe atstovauja labiausiai iškilusią ir nusipelnusią asmenybę". Tapdamas prieš 156 metus popiežiaus Grigaliaus XVI įsteigto ordino riteriu – vadu, "dr. Vytautas Dambra va tampa kovos simboliu visų tų, kurie, gindami savo tikėjimą, buvo ar yra priversti gyventi toli nuo savo gimtojo krašto".

1941 metų Baisųjį Birželį dr. Dambrovos šeima (tėvas, motina, trys mažamečiai broliai ir sesuo) buvo ištremta į Sibirą. Tėvas Silvestras mirė po aštuonių mėnesių, ir niekas nežino, kur jo kapas. Likusieji šeimos nariai išsigelbėjo. Trėmimo naktį dr. Dambra va buvo ne Utenoje, o Vilniuje, kur jis studijavo teisės mokslus.

Dr. Dambra va labai daug laiko skiria straipsnių ir vadinamųjų "kolumnų" rašymui svarbiausiems Venezuelos dienraščiams. Jis yra pagrindinio dienraščio – *El Universal* – tarptautinės politikos reguliarus kolumnistas. Neseniai jis parengė ispanišką redakciją kun. dr. Prano Gaidos knygos apie arkivyskupą Teofilijų Matulionį, o lietuvių, ispanų ir anglų kalbomis – brošiūrėlę apie švento gyvenimo jaunuolį Petrą Perkumą. Dabar jis ruošia ispanų kalba apybraižą apie krikščionybę Lietuvoje, kurioje dėmesys telkiamas į dabartinę Katalikų Bažnyčios ir tikinčiųjų padėtį pavergtoje tėvynėje.

Anksčiau jis parengė ispanų kalba monografiją "San Casimiro" (atspausdintos dvi laidos) ir studiją: "Kriminalinis psichiatrijos naudojimas Sovietų Sąjungoje", skaitytą Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavime (Los Angeles, 1986 m.).

LIETUVIŲ KUNIGŲ SUVAŽIAVIMAS VATIKANE

Dalyvavo per 100 kunigų ir seselių vienuolių, septyni vyskupai, aštuoni kunigai iš Lietuvos. Pagrindinį pranešimą padarė vysk. P. Baltakis, OFM, iš kurio paaiškėjo, kad išeivijoje yra apie 600 lietuvių katalikų kunigų ir apie 500 lietuvaicijų seselių.

Lietuvos krikščionybės sukakties iškilnių proga Romoje 1987 m. birželio 25-28 d.d. įvyko ir eilė lietuvių centrinių organizacijų susirinkimų bei suvažiavimų. Gregorinio universiteto patalpose, kun. prof. P. Rabikausko, SJ, dėka buvo susirinkę ateitininkai, vieno viešbučio patalpose savo susirinkimą turėjo frontininkai, Amerikos liet. katalikų federacijos darbuotojai, dar kitur buvo susirinkę bendram pasitarimui L. Bendruomenės veikėjai. Tačiau vietos bei apimties atžvilgiu turbūt iškilniausias buvo Pasaulio lietuvių katalikų kunigų suvažiavimas, įvykęs šeštadienio vakarą. Jame dalyvavo ir seselės.

Tas suvažiavimas buvo ypatingas tuo, kad vyko pačiuose Vatikano rūmuose, vyskupų sinodo salėje. Toks įvykis buvo pirmas lietuvių kunigų istorijoje. Antra, suvažiavime pirmą kartą dalyvavo tikrai viso pasaulio lietuvių kunigų atstovai: ne tik išeivijos, bet ir pavergtosios Lietuvos. Susirinkimą organizavo savo katedriją baigianti Pasaulio lietuvių kunigų vienybės valdyba, kuri šiuo metu yra Kanadoje. Ją sudaro: pirm. kun. J. Staškus, sekr. kun. dr. P. Gaida, išd. kun. A. Simanavičius, OFM, kun. dr. V. Skilandžiūnas, kun. J. Liauba, OFM.

Pradinę suvažiavimo maldą sukalbėjo svečias iš Lietuvos vysk. Antanas Vaičius. Suvažiavimui pirmininkavo kun. Bronius Liubinas iš Vokietijos, sekretoriavo kun. dr. V. Cukuras iš JAV. Buvo sudaryta rezoliucijų komisija iš šių asmenų: kun. dr. K. Gulbino, OFM Cap., kun. V. Dabušio, kun. L. Zarembos, SJ, ir prel. dr. V. Balčiūno.

Apie išeivijos lietuvių sielovadą įvairiuose kraštuose pranešimą padarė vysk. P. Baltakis, OFM, pateikdamas daugelį statistinių duomenų. Šiuo metu išeivijoje esą per 600 lietuvių kunigų ir apie 500 lietuvaicijų seselių. Vyrų vienuolių lietuviškus vienetus turi: pranciškonai, marijo-

Sveikiname

auksinį vedybų jubiliejų švenčiančius
HALINA ir ALGIGDA MOŠINSKIUS

linkėdami dar daug metų nemdrai gyventi su gera sveikata ir gausią Dievo palaima. Širdingai dėkojame už bendradarbiavimą mūsų spaudoje ir Lietuvių Kultūros puoselėjimą.

Redakcija ir Administracija

nai, jėzuitai ir saleziečiai. Moterų vienuolių lietuviškus vienetus turi: Nukryžiuotojo Jėzaus ir Sopulingosios Motinos seserys, Nekaltai pradėtosios Marijos seserys, Šv. Kazimiero seserys ir Šv. Pranciškaus seserys. Vyskupas taipgi pranešė, jog gavęs iš Lenkijos vyskupų kvietimą apsilankyti Lenkijoje ir planuojas tai padaryti dar šią vasarą — aplankyti tenykščių lietuvių gyvenvietes.

Papildymus apie savuosius kraštus prieš vyskupo pranešimo padarė kun. A. Būga, kun. A. Kontautas, kun. P. Gavėnas, SDB, ir prel. I. Dzermeika, kuris nurodė, jog Punsko apylinkėje šiuo metu esą 5 lietuviai klierikai, iš kurių trys yra atvykę į lietuviškąsias iškilmes Romoje. Buvo taipgi suvažiavimui pranešta, kad Lietuvoje yra paruoštas ir su prel. V. Balčiūno priežiūra JAV-se bus spausdinamas vientomis lietuviškas brevijorius, tinkamas ir kunigų, ir seselių vartojimui. Numatoma jo išleisti 5.000 egzempliorių. Kun. V. Pupinis, SJ, kuris dabar darbuojasi Vatikano radijo rusų sekcijoje, pranešė, kad jau kuris laikas kalbąs į Rusiją apie sukaktutinę lietuvių šventę ir visą su ta švente surištas iškilmes.

Buvo iškeltas reikalas Pasaulio lietuvių kat. kunigų vienybės persiorganizavimo bei prisitaikymo prie visai išeivijai paskirtojo lietuvių vyskupo sielovados organizacinių reimų. Ptas vysk. Baltakis pasiūlė paruošti naują projektą, kuris apimtų ne tik Pasaulio liet. kat. kunigų vienybę, bet ir įvairias centrines katalikų organizacijas. Prel. V. Balčiūnas pasiūlė, kad būtų sudaryta komisija iš Kunigų vienybės, seselių ir Katalikų Bdnrijos atstovų tokio projekto paruošimui iki lapkričio 26 d. Pasiūlymas buvo priimtas su nurodymu, kad iniciatyvos imtųsi Pasaulio liet. kat. kunigų vienybė.

Suvažiavimas vienbalsiai priėmė siūlymą parašyti padėkos laišką Šv. Tėvui kunigų ir seselių vardu už Lietuvos krikščionybės iškilmes Romoje, už Marijos metų paskelbimą Lietuvos krikšto sukakties metais. Taipgi buvo dar priimta visa eilė kitų rezoliucijų, kurių apipavidalinimas ir spaudoje paskelbimas pavestas rezoliucijų komisijai.

Suvažiavime dalyvavo lietuviai vyskupai: arkiv. P. Marcinkus, vysk. A. Vaičius, vysk. P. Baltakis, OFM, vysk. A. Deksnys ir vysk. V. Brizgys. Taipgi dalyvavo ir evangelikų-reformatų atstovas kun.dr. E. Gerulis, kurio suredaguotas kreipinys į popiežių Joną-Paulių II evangelikų-reformatų vardu buvo perskaitytas visam suvažiavimui. Iš viso suvažiavime dalyvavo per 100 kunigų ir seselių.

Nuoširdi padėka priklauso prel. A. Bačkiui už parūpinimą suvažiavimui tokių iškilnių patalpų Vatikano rūmuose, arkiv. P. Marcinkui — už kunigams ir seselėms suruoštą priėmimą-vašes po suvažiavimo Vatikano rūmuose, o prel. A. Bartkui ir kun. A. Būgai — už puikią vakarienę Šv. Kazimiero kolegijos patalpose, visiems kunigams ir seselėms. J.S.

ANGLIJA IR VALIJA MELSIS UŽ LIETUVĄ

Laiške kun. Sakevičiui Anglijos katalikų vyskupų konferencijos sekretorius mons. Vincent Nichols pranešė, kad vyskupai sutiko duoti parėdymus visose vyskupijose Anglijoje ir Valijoje sukalbėti per mišias Tikinčiųjų maldą už Lietuvą sekmadienį, birželio 28 d. krikščionybės Lietuvoje įvedimo 600 metų sukakties proga.

Tą pačią dieną Šv. Tėvas laikys iškilmingas Mišias Romoje ir paskelbs arkivyskupą Jurgį Matulaitį palaimintuoju. Arkivyskupas Matulaitis mirė 1927 m. sausio 27 d.

CHOPPERIA ALEXCHOPP LTDA.

CHOPP — PIZZA — QUEIJOS — FRIOS
RESERVAS PARÀ FESTAS — MUSICA AO VIVO
Rua SOLON 1062 — Bom Retiro — Tel. 223-2333

LIGONIŲ DĖMESIUI

Šv. Kazimiero parapijoje yra dvi ligonių lovos. Jos kartais yra labai naudingos, bet sunkiai gaunamos. Taip pat yra dvi ratuotos ligonių kėdės. Reikalui esant kreiptis į parapiją: tel. 273-0338.

MŪSŲ ŽINIOS

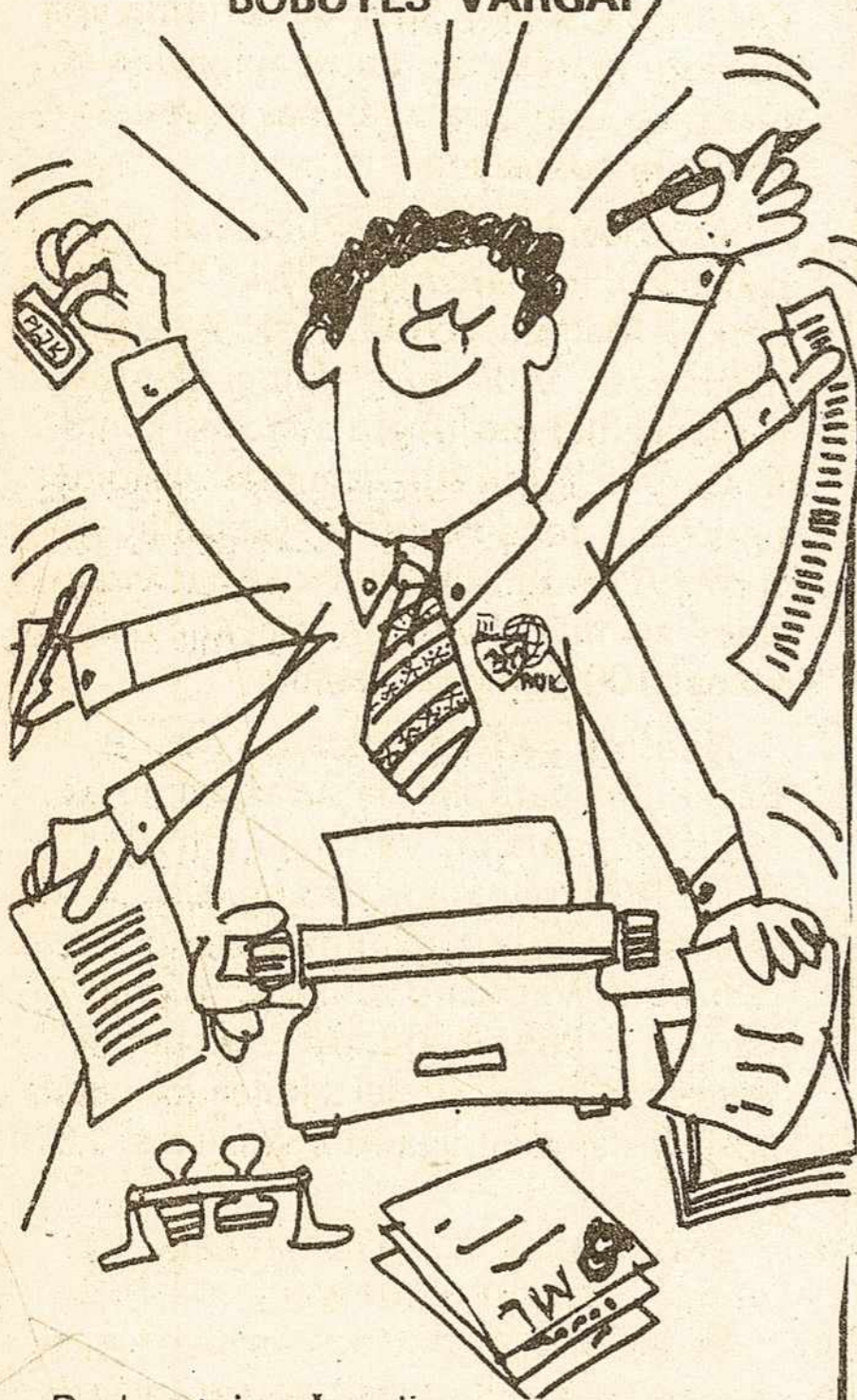
PERDAŽYTA KOPLYČIA

Popiežius Jonas Paulius II paskelbė Marijos metus. Mes norime prie tų iškilmių prisidėti. Tai pirmas medžiaginis žingsnis buvo šv. Kazimiero koplyčios perdažymas ir gražesnis Marijos statulos sutvarkymas.

Kas nori pareikšti savo pamaldumą ar dėkingumą Dievo Motinai gali prie šio darbo išlaidų prisidėti.

ALGIRDAS BAUŽYS jau paaukojo Cz.2.000,00. Jam reiškiamė gilią padėką ir linkime visai šeimai ypatingos Dievo Motinos Marijos globos.

Šv. Kazimiero parapijos kunigai
BOBUTĖS VARGAI

Rodos, taip užvardino vieną savo apysakų Vincas Krėvė. Šis braizynys galėtų atvaizduoti ML-vos redaktorių, tik trūksta ant kaklo foto aparato, o po pažastim spausdinamos mašinos ir laiškanėšio maišo. Redaktorius turėtų redaguoti, o ne bėgioti, fotografuoti... Kam yra švenčių rangovai, kuriems prieš parengimą reikia visokio materiolo, spausdinių - aišku pas mus, o po šventės, ne tik neduoda jokių žinių, bet nei neatsilygina už spaudos darbus. Bendradarbiaukime ne tik prašydami pagalbos, bet ir ją duodami kitiems, ypač žinias spaudai.

PRANEŠIMAS

Sajunga - Aliança praneša, kad Rugsėjo 6 d. 14:00 val. prasidės "sekmadieniai popiečiai" "Domingueiras", savo palpose, Rua Lituânia, 67 Moóca.

Motiniai kviečia savo narius jose dalyvauti.

Šio "ML" numerio GARBĖS LEIDĖJA V. ZELINOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

jų globėjos Šv. Onos progą (VII.26 d.)

Širdingai dėkojame Draugijai už paramą spaudai, linkime visoms narėms geros sveikatos ir šv. Onos globos geruose darbuose
Redakcija ir Administracija

1987 m. Rugsėjo (agosto) 2 d. Sekmadienį, 17 val.

Šv. Kazimiero Parapijos Salėje

ESTRADINIS KONCERTAS

Filmas - Kasėtė

Išpildo Vilniaus Televizijos artistai

Dainuoja Ona Valiukevičiūtė

Lietuviškos ir tarptautinės dainos

Baletas-Humoras

Bilietai bus parduodami prie salės

Kaina Cz\$. 50,00

Pelnas skiriamas Brazilijos stovų kelionei į Australiją, į Pasaulio Jaunimo Kongresą

SAJUNGA

ALIANÇA

TĖVŲ DIENA

RUGPIŪČIO 16 DIENĄ - SEKMADIENĮ - 13:00 Valanda.

RUOŠIA PIETUS

Užsirašyti Te.: 274-5116 ir 92-3309

RUA LITUANIA, 67 — Moóca — S-gos Namai

COMERCIAL SUEIKAS LTDA.

BEBIDAS FÍNAS EM GERAL, NACIONAIS E ESTRANGEIRAS

WISKIES - CHAMPANHES - CONHAQUES - LICORES - AGUARDENTES
CERVEJAS - REFRIGERANTES - SUCOS - AGUAS MINERAIS - ETC.

ACEITAM-SE ENCOMENDAS PARA FESTAS EM GERAL
CASAMENTOS, BATIZADOS, ANIVERSÁRIOS, CONFRATERNIZAÇÕES, ETC.

PROGRAME SUA FESTA E
DEIXE AS BEBIDAS SOB NOSSA RESPONSABILIDADE.

Rua Manaiás, 7 - CEP 03140 - Fone: 215-6227 - Vila Zelina - S. Paulo

MITSUKO KAWAI LIETUVA

EM PORTUGUÊS NR. 17 (175)
Suplemento do Jornal Cultural
MŪSŪ LIETUVA NR. 30 (175) 30.VII.1987

Rua Juatindiba, 28 - Pque. Moóca
03124 SÃO PAULO, SP (f.273.0338)

GRUPO AUŠRA

O primeiro semestre foi encerrado com méritos e na Exposição dos Imigrantes no Ibirapuera os tres grupos de dança lituanos se intercalraram em boas apresentações e terminando com uma apoteose inédita e cuja coreografia fez surgir, no meio de todos os jovens que enchiam o palco, as bandeiras lituana e brasileira.

Agora fizemos uma pequena pausa. Assim muitos dos nossos integrantes aproveitaram para descansar, viajar e até para casar... Foi o caso do jovem casal Regimae Jorge Prokopas. Felicidades para os dois.

Agora vamos voltar ao trabalho. Pra começar já temos três apresentações programadas.

Por isso vamos reiniciar os ensaios com novo trabalho e nova dança. O primeiro ensaio será esse domingo dia 26/07 às 16: horas na Ramové (atrás da Igreja de São José - Vila Zelina).

As datas dos ensaios e locais para des representações serão divulgadas com atecedência.

Até mais

Juan

≡ CONVITE ≡

Participem do Baile do Nemunas
dia 8 de agôsto às 21 hs. no Salão da Sajunga.
Convites no Bazar Sveikas,
Rua das Roseiras, 411, tel. 273-2317

COMUNICADO

Aliança-Sajunga, comunica a todos os sócios que a partir de 6-9-87 - às 14:00 horas iniciará as DOMINGUEIRAS que terá continuidade todos os domingos, com jogos e bailes. Convidamos todos os sócios e seus convidados a participarem, lembrando os velhos tempos, dos bailes aos domingos, na inauguração contamos com a velha guarda.

A Diretoria

Henrique L. Alves

KESTUTIS DA SILVA

No sábado curti instantes de caipiracicabano, numa festa de inteligência e cultura, promovida pela Academia Piracicabana de Letras, sob a batuta desse jovial João Chiarini, com assessoria de Arthur Eugênio Sacconi e Haldumont Nobre Ferraz. Um encontro de emoções com os amigos, vivenciando conversas emotivas, ao sabor de execução de números pela Banda Municipal de S. Pedro (infantil) regência do maestro Accácio Nover Jr. e cidade administrada pela profa. Antonieta Eliza Ghirotti Antonelli. Tomaram posse como membros da Academia Mitsuko Kawai, tendo como patrona Lenyra Camargo Fraccaroli; Roberto de Aquino Lordy escolhe a poeta Angélica Turini Ferreira como patrona e Lourdes di Tulio optando pela personalidade de João Chiarini, o mestre do folclore e de tantas outras tradições. Foram hormas descansadas numa sessão que passou rápida pela seqüencia e variedade de intens programados.

Depois, breve estada em São Pedro, cidade do poeta Gustavo Teixeira, autor de "Ementário", cujo centenário transcorreu recentemente. Sou leitor e admirador desse poeta que marcou seu arraigado amor à cidade natal, eleito para a cadeira nº 10., da Academia Paulista de Letras, sucedendo a Paulo Setubal e pouco usufruiu dessa glória, falecendo. Sucedeu-o o escritor Afonso Schmidt. Sentado na praça de São Pedro, eu e o Paulo Dantas fomos até a herma do poeta e curiosamente tinha em seus lábios um cigarro, colocado por algum gaiato.

Para as reflexões necessárias, almoçamos no Mirante, tendo o rio de Piracicaba aos pés. Olhei contristado suas águas escuras, poluídas, sem vida, formando cachoeira cor de esgoto a céu aberto. Meu pensamento não podia atinar com o cheiro de lixívia e com as águas turvas (criminosamente), destruidoras da beleza de outrora da desova das pirace-

mas. Era um espetáculo turístico, vivido e emocionalmente recordado nos instantes. O ontem a natureza, o hoje a poluição.

Com essas reflexões, recebo carta anônima, sem assinatura, postada na agência postal da Rua XV de Novembro, conservando no carimbo a origem de Páteo do Colégio, cenário de nascimento da cidade de São Paulo de Piratininga. Curiosamente, desejo transcrevê-la, para mostrar preocupações de alguém que pode ser um jovem, universitário ou post-universitário ou senhor intelectual, enfocando considerações histórico/geográficas interessantes. Uma carta que poderia ser assinada e com endereço para uma resposta. Mas o pseudônimo e a falta de assinatura provoca curiosidade em torno do Kestutis da Silva, a questionar sua postura, com acendrada e renitente postura de lituano puro, defendendo-a com vigor heróico. Vamos ao teor da carta:

"Caro Senhor Alves: No suplemento em português de "Musu Lietuva", de 9 de julho de 1987, em um artigo seu intitulado o 'Papa beatificou arcebispo da Lituânia em Roma' em um trecho o Sr. recomenda os lituanos conhecerem melhor Czeslaw Milosz, me deixa intrigado.

Em primeiro lugar Nelson Ascher está errado ao dizer que Vilna em 1911 pertencia à Polónia, nesta época era a Rússia Czarista que dominava por lá. Errado também de não dizer o nome original que é Vilnius, já pensou se os jornalistas e historiadores usassem os nomes dos conquistadores que passaram por Berlim, Londres (no tempo dos Romanos), Roma, etc.

Os polacos nunca conquistaram Vilnius antes de 1923, quando a tomaram neste ano com a complacência da França e Inglaterra que, como nações vencedoras da 1a. Guerra, mandavam na situação, os lituanos quiseram resistir mas foram ameaçados pelos dois países acima mencionados.

O Czeslaw nasceu em uma Lituânia capitalista, que após conquistar sua independência, depois da primeira guerra mundial estava tentando ser democrática e no fim da década de 30 (como diz, na 2a. 'orelha' do livro) depois que seus dois primeiros livros de poesia foram publicados, pressões políticas impeliram-no a mudar para Varsóvia.

Em pleno governo Smetona, que os lituanos do Brasil consideravam democrático e legítimo, esse governo implicou com os livros, que poesia era essa, elevando a Polónia? Chmando Vilnius de Vilna?

Nascido no coração da Lituânia, em uma cidade fundada por Gediminas, capital do país por centenas de anos, nunca dominada por estrangeiros, só a partir de 1812 sob a ocupação de Napoleão e depois da Rússia Czarista (com que direitos os polacos consideram Vilnius território deles?). Ele, Czeslaw, considerar como polaca a fazer ques-

D. TARABILDIENE

MOČIUTE

tão de ser polaco? Ele não passa de um lituano safado, um marga-ruris, um renegado.

Me admiro esse grupinho de intelectuais de "Musu Lietuva", se orgulharem de ele ter ganho o Nobel de Literatura, 'ó gente', o "fulano" faz questão de afirmar que é polaco, orgulho de quê?

O polaco é um inimigo natural do lituano, arrogante, estúpido, metido a conquistador (de 5a. categoria), Russos, Alemães, Tchecos.

Lituanos tiveram partes legítimas de seu território ocupadas pelos polacos. Sempre que um desses países estava em crise, ou caindo (como a Tchecoslováquia) é que o polaco se atrevia para a conquista. Nenhum desses povos acima mencionados gosta deles. O Czeslaw renegou até a pátria adotiva, a Polónia, se naturalizou americano e se mandou para os Estados Unidos, onde vive.

Uma pergunta, Sr. Henrique L. Alves, o Sr. tem vergonha de usar Losinskas no sobrenome?

Para terminar, um trecho de um artigo de Paulo Francis publicado em outubro de 1980. São Paulo, 16 de julho de 1987 – Kestutis da Silva".

Com relação ao enfoque de Nelson Ascher, devo dizer que a "Folha de S. Paulo" publica cartas

dos leitores, desde que venham com nome completo, assinatura, endereço e se possível telefone. Nessas condições poderia esclarecer tópicos histórico/geográficos em sua colocação, divulgando o seu nome em dimensão nacional.

A sua pergunta é destituída de propósito em querer saber se tenho vergonha de usar Losinskas no sobrenome. Orgulho-me dessa descendência e o faço pela unidade do espírito de lituanidade que venho fixando há cerca de três anos em crônicas semanais. Vergonha para quê e por que? Apenas um itinerário fixado em 1954, quando enviei um conto intitulado "Confete Dourado" para o jornal "O Tempo", para a seção dirigida por Paulo Dantas e ele foi publicado com o nome de Henrique L. Alves, pseudônimo de quem aspirava um espaço na ficção. Depois, como "foca" do jornal "Última Hora", o Losinskas em doze reportagens teve doze variações grafadas erroneamente. Ibiapaba Martins que era editor do jornal, disse-me para arranjar pseudônimo, pois. Losinskas era complicado. Eu estava com Henrique L. Alves no patamar em busca de afirmações. E ele prosseguiu ano após ano, conquistando (modestamente) os degraus da glória. O Alves é uma homenagem ao poeta Castro Alves e ao cantor Francisco Alves, com quem mantive cordial amizade na ponte São Paulo e Rio de Janeiro. É uma questão irreversível e o Henrique L. Alves continuará sua jornada literária sustentado com todos os riscos e glórias por Henrique Losinskas.

O escritor como mito a desafiar o universo de impactos de leitores preocupados com questões secundárias. O objetivo é manter a linha de coerência do espírito da lituanidade, fixando a contemporaneidade com tantas emoções gratificantes e, porque não dizer, também, decepções. Nem tudo é mar de rosas. Evoco a "Alma Mater Vilnensis" e vou reler a conferência de Czeslaw Milosz ao título "O Mito da Universidade", onde evoca o sentido patriótico de um país — a milenar Lietuva — país que foi tomado e difícil de ser recuperado em sua autonomia. Adentrarei pela palavra do poeta os muros da Universidade de Vilnius para reciclar emoções de não ter amparo da Universidade para consagrar ou reconhecer o ideário. São pontos de vista de Henrique L. Alves a diversificar tanta lituanidade em nome de muita brasilidade.

Pois é, caro ou cara jovem, senhor ou doutor Kestutis da Silva a oportunidade de fixar um belo pseudônimo para conquistar espaço em busca de uma afirmação.

Henrique L. Alves — Diretor do Centro Cultural "Francisco Matarazzo Sobrinho".

Dr. Algis Norvilas

Prof. de St. Xavier Coledge — Chicago
PROBLEMAS DE BILINGUISMO

Tradução e adaptação de Jonas Tatarūnas

(continuação do número anterior)

É sabido que se desejarmos ensinar à criança dois idiomas, é imprescindível apresentá-la ao aprendizado separadamente. Em outras palavras, quando se ensinam ambas as linguas, é chamada "um indivíduo, um idioma". Concretamente isso significa que na família, onde a criança aprende dois idiomas, deve-se transmitir a criança uma lingua pelo pai e outra pela mãe, ou seja, a mãe deve falar com a criança, por exemplo, somente em lituano e o pai, somente em português. Essa separação de idiomas tem duplo significado: primeiro, à criança é dado exemplos puros do idioma, segundo, a conversação da criança com duas pessoas em linguas diferentes, mostra claramente à criança com quem e quando deve usar ora um, ora outro idioma. Assim, cada idioma permanece dentro do seu círculo, em relação ao uso da lingua no momento.

Essa regra é reconhecida como a mais adequada forma de ensino de duas linguas, ao mesmo tempo, mas separadamente. A confirmação dessa regra é dada pelos psicólogos que afirmam que a criança assimila o idioma pelos exemplos que lhe são apresentados. Por essa razão, ao ser ensinado à criança dois idiomas, por exemplo, o lituano e o inglês, elas devem ser apresentadas separadamente, num momento o lituano, noutra o inglês, para que a criança possa separadamente criar seus exemplos.

Todavia, se os idiomas de uma forma ou de outra estão sendo mesclados, por exemplo, usando ao mesmo tempo palavras lituanas e portuguesas, a criança que ainda não distingue ambos os idiomas, vai assimilando de modo errado, formando uma confusão de palavras de um idioma e de outro. Com esse idioma misto, a criança com o decorrer do tempo, acaba assimilando o idioma que pelas condições ambientais em que vive lhe é mais fácil de aprender, ou seja, o idioma local.

Sem dúvida, a regra "um indivíduo, um idioma" torna-se muito importante para quem vive no estrangeiro. Nesta situação, a família influi na assimilação do idioma lituano, enquanto que o ambiente do país em que a criança vive, influencia a aprendizagem do idioma local. É claro que numa família mista, o pai ou mãe, se lituanos, deveriam falar com a criança em lituano enquanto que o outro membro, o idioma local. Essa regra deveria ser sempre observada por que a tendência é que o idio-

A MELHOR MANEIRA PARA PAGAR A ASSIMATURA DO JORNAL É DE ENVIAR-NOS UN CEQUE NOMINAL EM NOME DE Petras Rukšys

• Kas bėga nuo lietuviškos spaudos. bėgą nuo savo tautos

ma pátrio seja dominado pelo idioma local. Esse fato há muito já foi observado pelo pesquisador do bilinguismo, W.F. Leopold. Ele observou que sua própria filha, vivendo nos Estados Unidos da América, no seio da família falava com o pai em alemão e com a mãe, em inglês. Um ano depois, ampliando seus conhecimentos de inglês, o idioma alemão passou para o segundo plano. Aos poucos o inglês passou a ser o idioma familiar, enquanto o alemão a ser cada vez menos usado. Vemos, pois, que ampliando-se o conhecimento do idioma local e estreitando-se o uso do outro idioma, o idioma local passa a prevalecer.

Diante da influência que o ambiente exerce sobre o idioma, pergunta-se: o que poderia ser feito para que o idioma pátrio não seja absorvido pelo idioma do país em que se vive? A essa pergunta é possível responder da seguinte forma: se desejarmos que o idioma pátrio permaneça vivo, é necessário transmiti-lo na mesma proporção do idioma local. Em outras palavras, observando a regra "um indivíduo, um idioma", a prática do idioma lituano no seio da família deve ser igual a prática do idioma local na família.

Isso só será possível alcançar se aboservarmos a seguinte condição básica: o uso do idioma lituano no seio da família deve ser feito o mais amplamente possível. Quando o uso do idioma lituano for amplo, a sua assimilação será na mesma proporção do idioma local. Porém, surge uma segunda pergunta: como é possível alcançar essa condição, isso é, o uso na mesma proporção de amplitude de ambos os idiomas?

No estrangeiro as regras básicas que se podem usar para transmitir o idioma pátrio à criança são as três seguintes: os pais falam com os filhos sempre em lituano, os pais entre si usam somente o idioma lituano e o idioma lituano é o meio pelo qual se relacionam no lar os demais membros da família. Portanto, o centro de transmissão do idioma lituano é o lar e os pais ocupam esse lugar central como exemplos vivos que constituem exemplos do

idioma, quer usando o lituano na fala com seus filhos quer na conversa entre eles próprios e seus familiares.

(continúa)

LIETUVIŲ VASARIO 16 GIMNAZIJA

GINASIO LITUANO, depois da reconstrução dos alojamentos dos estudantes, é pronto para iniciar un novo ano eletivo

N ã o P e r c a

Pela primeira vez no Brasil

Em 2 de agosto de 1987, às 17 horas (domingo)
no Salão Paroquial de São Casimiro

Rua Juatindiba, 28 — Pque da Moóca

PROGRAMA ARTISTICO DA TV DE VILNIUS

Video-cassete projetado no telão
com a cantora Ona Valiukevičiūtė
Canções lituanas e internacionais
Programa variado.

Entrada: Cz\$.50,00 — O lucro destina-se a viagem dos nossos representantes ao Congresso Mundial da Juventude Lituana na Austrália.